

פתרון בחינת הבגרות בספרות – שלוש יחידות לימוד

קיץ תשע"ו, 2016, שאלונים: 107,08302
מוגש ע"י צוות המורים של "יואל גבע"

הערות:

1. התשובות המוצגות כאן הן בגדר הצעה לפתרון השאלון.
2. תיתכנה תשובות נוספות, שאינן מוזכרות כאן, לחלק מהשאלות.

התשובות מובאות בנקודות בלבד. על הנבחן לפרט את הדברים.

פרק ראשון – מבחר יצירות מספרות העולם

נבחן שבחר בפרק זה, נדרש לענות על שלוש מהשאלות 18-1:

על שאלה אחת מקבוצה ראשונה (שאלות 9-1),

ועל שתיים מהשאלות של קבוצה שנייה (שאלות 17-10).

הנבחנים נדרשו לענות על אחת מהשאלות 9-1:

קבוצה ראשונה

שאלה מספר 2

"האף" / ניקולאי גוגול

- "האף" היא נובלה פנטסטית בעלת יסודות קומיים, הפורשת סיפור על אף שהלך לאיבוד ונמצא באורח פלא ועמו שבו החיים למסלולם הרגיל. המסע בעקבות האף האבוד של מאיור קובילוב, מאפשר לנו לראות כי מרופט ומפוקפק הוא העולם, שאפו של המאיור קובילוב יצא לשוטט בו.

MY.GEVA

לפרטים
לחצו כאן!

תיכונים, אתם לא לבד!

הכירו את MY.GEVA סרטוני הסבר שייכנו אתכם
ביעילות לבגרות במתמטיקה

- האף שמתגלה בתוך כיכר לחם הוא אפו של קבילוב, שיום אחד נעלם. אף זה התגלגל לדמות אף-אדם לבוש בגדי שרד. הוא נתפס, כשניסה לברוח עם דרכון מזויף מהארץ והוחזר כשהוא עטוף בנייר לבעליו, על ידי קצין המשטרה. האף, שלא נדבק לפניו של קוביאלוב למרות המאמצים, חזר יום אחד בבוקר והתקבע בפניו אפילו ללא פצעון.
- במהלך גלגוליו אלה צבר האף משמעות של סמל פאלי, המסמל את אובדן כוח הגברא של קוביאלוב.
- במהלך גלגולים אלה, צבר האף משמעות סמלית חברתית. הוא מסמל, מתוקף ההקשר הפתגמי, את כל מה שמעוות בחברה המעמדית: ההתנשאות.
- קוביאלוב לא הגיע לשום תובנה בעקבות הגלגולים השונים של האף. הוא חוזר להתנהג בצורה מתנשאת, מלגלג על הנשים ומתהדר במדליות מזויפות.
- הגלגולים השונים של האף מציירים עולם מרופט מבחינה הגיונית. העובדה שקובילוב לא למד לקח, מציירת עליבות אנושית נלעגת.
- על הנבחן לבסס את דבריו על חלקי הסיפור.

שאלה מספר 6

"מהומה רבה על לא דבר" / שקספיר

- המחזה "מהומה רבה על לא דבר" הוא קומדיה רומנטית, המתארת את המכשולים שבדרך לאהבה ואת טיבה ההפכך.
- המחזה מציג את המתח בין המינים – בין נשים (בעיקר ביאטריצ'ה והרו) לבין גברים (בעיקר בנדיק וקלאודיו). במרכז הקומדיה קשרי אהבה בין שני זוגות – קלודיו והרו ובנדיק וביאטריצ'ה. היחסים ביניהם מעצבים את מלחמת המינים.
- התחבולה במחזה מצליחה לגשר על מלחמת המינים, לשחרר את כוחות האהבה (ביחסים שבין בנדיק לביאטריצ'ה) או לחלופין, להחריף את מלחמת המינים ולמוטט את האהבה (ביחסים בין הרו לקלודיו).
- הציטוט מספר משלי מבטא את התחבולה ככלי בידי מלחמת המינים. את אחת התחבולות זומם דון ג'ון. הנבל בקומדיה, דון ג'ון, מצליח בקלות רבה מדי לשכנע את קלודיו, שדון פדרו רוצה את הרו לעצמו. כשטענת שווא זו מתבדה, קלודיו והרו מתארכים והחתונה נקבעת לשבוע לאחר מכן. בהמשך קלודיו נופל שוב במזימותיו של דון ג'ון ונענה לסצינה כוזבת, בה כביכול הרו בוגדת בו. בסערה הוא מבטל את החתונה, חרף הכחשותיה הנמרצות של הרו. גם כאשר האמת מתגלה, לאונטו מציג אותה כמתה ומציע לקלודיו לשאת לאישה את אחייניתו.

MY.GEVA

תיכונים, אתם לא לבד!

הכירו את MY.GEVA סרטוני הסבר שיכינו אתכם
 ביעילות לבגרות במתמטיקה

לפרטים
 לחצו כאן!

קלאודיו נענה להצעה זו. היענות זו חושפת את מלחמת המינים ואת אופי אהבתו של קלודיו. התחבולה אף מאירה את האהבה הרומנטית המורכבת שבין המינים.

- תחבולה נוספת, גם היא באה לידי ביטוי בעיצוב מלחמת המינים. דון פדרו זומם תחבולה שמטרתה לקרב בין בנדיק וביאטריצ'ה. הרו ואורסולה גורמות לביאטריצ'ה להאמין שבנדיק מאוהב בה, אך חושש להביע רגשותיו, בשל גאוותו. גם בנדיק צותת לדון פדרו וגילה שביאטריצ'ה אוהבת אותו. במקרה זה, התחבולה גישרה על מלחמת המינים ושיחררה את האהבה.
- התחבולות השונות מעצבות את המתח בין המינים, את אופיה ההפכך של האהבה ואת הזהות המגדרית של הדמויות.

הנבחרים נדרשו לענות על שתיים מהשאלות 10-17:

קבוצה שנייה

שאלה מספר 10

"אודיסאה" / הומרוס

- התנכרות וקרבה באות לידי ביטוי בספר 23 ב"אודיסאה".
- ספר 23 באפוס "האודיסאה" מתאר את האיחוד המיוחל בין פנלופי לאודיסאוס.
- המתח בין הניכור והקרבה בא לידי ביטוי בעיצוב התנהגותן של הדמויות השונות – פנלופי מבטאת בהתנהגותה גם התנכרות וגם קרבה. דמויותיהן של טלמכוס ואאוריקלאה מבטאות את הקרבה אל אודיסאוס הנערץ.
- דמותה של פנלופי מבטאת לאורך רובו של הפרק התנכרות (הנובעת מאהבה ומנאמנות). התנכרות זו באה לידי ביטוי על ידי ההשהייה ועל ידי תחבולת המיטה. פנלופי מסרבת להאמין ולהתוודע אל האיש. ההשהייה הנראית כהתנכרות, מאפשרת להביא לידי ביטוי את נאמנותה של פנלופי ובכך, בעקיפין, את הקרבה הרגשית אליו.
- פנלופי בוחנת את אודיסאוס בתחבולה, באמצעותה תוכל להוכיח מעל לכל ספק את זהותו האמיתית של האיש. התחבולה מדגישה את נאמנותה ואת הקרבה אליו. המבחן הוא מבחן המיטה הזוגית.
- בנקודה זו מבינה פנלופי שהגבר שלמולה הוא בעלה האהוב ותגובתה המתמסרת מדגישה את הקרבה אליו.
- הקרבה בין הדמויות מודגשת על ידי הדימוי. פנלופי מדומה ליורד ים, שניצל מסערה, חמק מהאסון בים, ומגיע מאושר אל החוף. אושרם של ניצולי הסערה, המגיעים אל החוף, הוא כמו אושרה של פנלופי, הרואה את בעלה ומבינה שזה הוא. כאן נחשף הקורא לתגובתה הנרגשת של פנלופי, שפורצת בבכי ורצה אל אודיסאוס.

- פנלופי אישה רגישה אך גם חשדנית ודעתנית. היא אינה מניחה לרגשות הקרבה לשלוט בה ולסכן 20 שנות נאמנות. התנהגותה הנובעת מקרבה נראית לקורא כהתנכרות.
- תגובתו של טלמכוס מבטאת קירבה לאביו - הקרבה לאביו מאפשרת לו להשתתף בתכנון הריגת המחזרים ולסייע לאביו להרגם בגבורה.
- תגובתה של אאוריקלאה מבטאת גם היא את הקרבה לאודיסאוס – האומנת מזהה את אודיסאוס על פי הצלקת שעל ירכו, וסימן זה מספק אותה. היא נעדרת ספקות והיסוסים ואינה מעלה בדעתה כל אפשרות שעומד מולה אדם שאיננו אודיסאוס. בשמחה היא עולה לחדרה של פנלופי כדי לבשר לה על בואו של בעלה. דמותה הפשוטה, הספונטנית והתמימה משקפת קרבה גדולה אל אודיסאוס והיא חפה מכל חשדנות.
- ניתן להתייחס גם לדמותו של אודיסאוס.

שאלה מספר 11

"דון קיחוטה" / סרוונטס

- הרומן "דון קיחוטה" נתפס כפרודיה על סיפורי האבירים. גיבור הרומן, אלונסו קיחנו, הוא אציל, הבורא לו זהות של דון קיחוטה בעקבות קריאה בספרי אבירים.
- בהשראת האבירים, ועם שמו החדש, הוא יוצא לעולם כדי: "לתקן עוולות, ליישר הדורים, להסיר עוונות".
- המתח בין הדמיון, המבוסס על ספרות האבירים, ובין המציאות מבטא את משמעותו של הרומן - מלחמותיו הבלתי אפשריות והתפכחותו הטרגית מאפשרות לראותו כסמל לאדם המודרני, הנאבק מלחמה אבודה ללא תכלית בעולם מנוכר, תועלתני וחסר ערכים. המתח בין ראייתו הדמיונית את המציאות לבין המציאות עצמה, מאפשרת לראותו כסמל לחולמים, המנסים לשרוד במציאות עלובה ונטולת משמעות.
- המתח בין הדמיון ובין המציאות בא לידי ביטוי בפרק ח', בדמויותיהן של דון קיחוטה וסנצ'ו פנסה.
- שילוב של שתי הדמויות יוצר מעין דמות אחת הבנויה מחלק אחד, החי בדמיון, ומחלק אחר, החי במציאות, וכך מובלט הפער שבין דמיון למציאות לאורך כל הרומן.
- בפרק עד' מתוארת התפכחותו של דון קיחוטה ונוצר מהפך בין הדמויות – סנצ'ו פנסה מנסה לעודדו, להזכיר לו את הרפתקאותיו הדמיוניות ולדחוף אותו לחזור אל העולם הדמיוני שמילא אותו במשמעות.
- התפכחות זו של קיחוטה והמהפך בין הדמויות, מעצבים תובנות על טעם החיים ועל משמעות החיים. בכך מעצב הפרק את היצירה כיצירת מופת, העוסקת בטעם שממלאת "המלחמה האבירית" והדמיונית את חיי האדם ומשמעות ש"המלחמה האבודה" מילאה בחייו של קיחוטה.

שאלה מספר 13

קברניט שלי! רב חובל! / וולט ויטמן

- "קברניט שלי! רב חובל!" הוא שיר קינה על מנהיג שמת במהלך ניסיון מוצלח להגשים את חזונו. השיר נכתב בשנת 1865 על ידי המשורר האמריקאי וולט ויטמן, והוקדש לנשיא ארצות הברית, אברהם לינקולן, לאחר הירצחו, בתום מלחמת האזרחים של ארצות הברית.
- בשיר מתוארת קבלת פנים של המון אדם חוגג, המריע לקברניט הספינה, שחזר בשלום לנמל מבטחים, לאחר שהשלים את משימתו. עם זאת, ההמון החוגג אינו יודע שרב החובל מוטל שותת דם על הסיפון. ודאות מותו הולכת ומתבררת וכאב האובדן הולך ומתעצם בצמוד לתודעתו של הדובר השירי, המודע לחומרת המצב ומקווה לטוב, אך לשווא.
- מבנה השיר והניגודים בו מעצבים את פניו המורכבות של הניצחון:
 - הבית הראשון בנוי על הניגוד שבין שמחת הניצחון שחש ההמון, ובין ביטויי כאב וצער על מצבו הקשה של רב החובל. המילה "אך", כמילת ניגוד, מסמנת את השינוי.
 - הניגוד בבית מעוצב גם על ידי המבנה. הבית בנוי משני חלקים: החלק הראשון כולל ארבע שורות ארוכות, המתארות את שמחת הניצחון. החלק השני כולל ארבע שורות קצרות, המבטאות את עוצמת הכאב, נוכח מצבו הקשה של רב החובל.
 - הניגוד מודגש גם על ידי המעבר מלשון "אנחנו" לדיבור בגוף שלישי.
 - גם מבנה הבית השני מבוסס על ניגוד. החלק הראשון, בעל ארבע השורות הארוכות, מוקדש לתיאור ביטויי הערכה, שמפגין ההמון לקברניט שעמד במשימתו. החלק השני, הבנוי מארבע שורות קצרות, מבטא תקווה, שחומרת מצבו של הקברניט, כפי שנגלית לעין הדובר השר, היא פרי חלום כוזב. הניגוד מדגיש את הטרגדיה שבמות הקברניט.
 - גם הבית השלישי בנוי על הניגוד שבין שמחה לצער, אך כאן השמחה היא השמחה הלאומית, העומדת בניגוד לצער האישי של הדובר. בעוד החוף צוהל, צועד הוא בודד וכואב על הסיפון. כולם שקועים בשמחה, ורק הדובר השירי מתאבל על המת.
 - לאורך השיר בולט הניגוד בין שמחת הניצחון ובין הצער על מות הקברניט ומבליט את מורכבות הניצחון והמחיר המשולם עליה.
 - הניגוד המרכזי מובלט על ידי מערכות ניגודים נוספות לאורך השיר. ניגוד בין העבר הקשה ובין ההווה, בין ההמון ובין הדובר הבודד, בין תרועות החצוצרות ובין דממת המוות על הסיפון, בין ההמון, שאינו מודע, ובין המודעות הטרגית של הדובר.
 - מערכת ניגודים זו מעצבת את מורכבות הניצחון – את המחיר שבו ואת הטרגדיה שהיא חלק ממנו.
- מרכיבים נוספים במבנה השיר (כגון מבנה חוזר של הפתיחה והסיום של הבתים) מעצבים גם הם את פניו המורכבות של הניצחון.

שאלה מספר 15

סונט ד' מתוך "מותה של הגבירה לאורה" / פרנצ'סקו פטררקה

- הן בחייה והן במותה השפיעה הגבירה לאורה על מצבו הנפשי של המשורר ועל אופי יצירתו.
- השיר הוא שיר אהבה, בו האוהב המיוסר מתאר את מצוקתו ואת עוצמת געגועיו לאהובתו שמתה. בחייה הייתה עבורו אלילה נערצת, שהסבה לו אושר וסבל, אך מותה, הוביל אותו לאבדן היכולת לכתוב. באופן מפתיע הקינה על מות אהובתו הפכה לתכלית חייו והייסורים החזירו את יכולת היצירה.
- בעודה בחיים הייתה האהובה עבור המשורר אלילה נערצת, דמות מלאכית שהסבה לו אושר וסבל כאחד. סגולותיה הגופניות של האהובה הפיקו ממנו את פאר יצירתו הספרותית, וכן עוררו בו אושר עצום, אך גם הפכו אותו למתבודד ולמנוכר לעצמו (כמקובל בסונטים של הרנסנס). לאחר מותה, כבה אורו של המשורר, שקעה שמחתו וייבש מעיין יצירתו.
- במותה כל איכויותיה הפכו לאפר ועפר. הייסורים הם ייסורי הגבר, המתגעגע לאהובתו שמתה. בזכות הניגוד בין הנשגב לאנושי מתפרש האוקטט כמבטא רגש אמיתי.
- 2 הבתים המסיימים מתארים את חיי הדובר לאחר מות אהובתו. בחייה הייתה האהובה מקור של אור אך לאחר מותה חשך הכול; בחייה הייתה הציר שסביבו נעו חייו, ואילו במותה חייו איבדו כיוון או מטרה והם מתנהלים: "כאוניה טרופה בלב הסער". בחייה הייתה האהובה מקור השראה ועם מותה יבש מעיין שיריו. הדובר השירי חש עקרות יצירתית בעקבות מות האהובה.
- בשורה האחרונה של השיר בא הפתרון: "רק הקינה תעיר את כינוריי". האהובה שהייתה תכלית הקיום ומקור השיר בחייה, הופכת במותה להיות נושא לקינתו. הייסורים שחש הדובר השירי בעקבות האובדן, הופכים למקור השראה אומנותית.
- השפעת הגבירה על מצבו הנפשי של המשורר ועל אופי יצירתו מעוצבת על ידי הלשון הצוירית (דימויים, מטאפורות וסינקדוכות), הניגודים ומבנה הסונט.

פרק שני – נושאים בין – ז'אנריים

ענה על שתי שאלות, כל אחת בנושא בין-ז'אנרי אחד

להיות יהודי, להיות ישראלי: קולות וזהויות

שאלה מספר 18

- יצירות רבות בנושא מדגישות את הפער בין האידיאלים והשאיפות של הדמויות ובין המציאות הישראלית. הפער מעוצב, בדרך כלל, על ידי מצוקה וברוב היצירות מסתמנת אפשרות לגשר על פער זה.
- על הנבחן לפתוח את התשובה במבוא לנושא.

רומן – "ארבעה בתים וגעגוע" / אשכול נבו

- ברומן "ארבעה בתים וגעגוע" מתואר פער בין השאיפות של הדמויות לשקט ושלווה בטריטוריה ובין המציאות בארץ, לאחר רצח רבין. הפער מעוצב על ידי געגוע לבית, בית במשמעות של מרחב שייכות, של ביטחון ושל עוגן נצחי.
- יש אפשרות לגשר על הפער באמצעות הפעפוע. פעפוע במשמעות של קשרי גומלין בין דמויות והוויות המרככים עמדות ומייצרים רגישות, שעשויה להשפיע על תחושת הזהות הלאומית והאישית.
- במרכז הרומן ארבעה בתים, המטונימיים לטריטוריה, לבית הלאומי. ארבעת הבתים הם:
 1. הבית של נועה ועמיר.
 2. הבית של סימה ומשה.
 3. הבית של אברם וגיינה.
 4. הבית של נחמה, ראובן ויותם אבינרי.
- צאדק, פועל ערבי, מזהה את בית משפחת זכיאן כבית אותו נטש בשנת 1948.
- הגיבורים הפועלים ברומן מייצגים קבוצות בחברה הישראלית:
 - נועה, עמיר ומודי: את הצעירים, האשכנזים.
 - משה וסימה: את הספרדים הביתיים.
 - אברם וגיינה: את העולים הוותיקים מארצות ערב.
 - ראובן, נחמה ויותם: את משפחת השכול.
 - צאדק: את ערביי ארץ-ישראל, שגורשו מבתיים ב-1948.

- זהו רומן פוליפוני, המציג ריבוי מספרים. כל מספר מוסר את נקודת ראותו על ההתרחשויות ועל הדמויות האחרות.
- על הנבחן לפרט את הגעגוע של כל אחת מהדמויות לבית ולפרט איך הפעפוע מתפקד כעקרון יסוד ברומן.

מחזה - "המורדים" / עדנה מזי"א

- במחזה הפער בין האידיאלים של הדמויות ובין המציאות הישראלית בא לידי ביטוי במרד. המחזה פורש תהליך של "קץ האידיאולוגיות הגדולות" במהלך שלושה דורות, כשכל דור מורד בערכים שלדורו התנהל הדור הקודם. יש אפשרות לגשר על פער זה דרך הקשבה, הבנה וסליחה.
- המחזה בנוי מסיפור מסגרת ומשני סיפורים פנימיים, המציגים שלושה דורות של מורדים.
- סיפור דור המייסדים, שמיוצג על ידי מרתה, שאול ויואל, מתרחש על רקע המרד בבריטים ומתנהל בהשראת האתוס הציוני.
- סיפור דור הבנים, המיוצג על ידי מיכאלה, מתרחש על רקע מלחמת ששת הימים ומתנהל על רקע הסדק באתוס.
- סיפור דור הנכדים, המיוצג על ידי יאלי, בנה של מיכאלה, מתרחש בשנת 1997, מתנהל ללא ערך מכון. זהו דור שמתבלל לתוך עצמו.
- כל דור מעביר ביקורת ישירה על הערכים שעצבו את המציאות הישראלית. מיכאלה ויאלי מעבירים ביקורת על דור המייסדים ועל האתוס הציוני.
- המובסות והנלעגות של דור המייסדים והפשרות של דור הבנים מעצימות את הביקורת.
- הנלעגות של יאלי, נציג דור הנכדים, המחויב רק לעצמו, מעבירה ביקורת על "קץ האידיאולוגיות הגדולות".
- מוטב המרד ומוטיב הסגריה מאפיינים את השבר האידיאולוגי.
- היכולת של מיכאלה לסלוח לאמה, המוכנות שלה להקשיב, לשאול ולשנות את הסתכלותה על דור המייסדים, מסמנת פתח לגשר על הפערים האידיאולוגים.

סיפור - "בתחילת קיץ 1970" / א.ב. יהושע

- בסיפור, הפער בין האידיאלים של הדמויות ובין המציאות בא לידי ביטוי באמצעות הבדידות של האב הזקן כמו גם באמצעות חוסר הקשר והנתק בין האב הזקן, המייצג את דור המייסדים, ובין הבן, המייצג את דור הבנים.
- האב הזקן מנסה ללא הצלחה לחפש משמעות לחייו ולפרוץ את מעגל הבדידות: בפעם הראשונה הוא מנסה לחזור למעגל העבודה; בפעם השנייה הוא מנסה לכוון קשר בעל משמעות עם בנו ששב מחו"ל; בפעם השלישית הוא מנסה ליצור מגע עם מושאי כיסופיו, עם קבלת הידיעה על מות בנו במלחמה; ההודעה כי בנו חי, גורמת לו לנסות ליצור איתו קשר, אך בסופו של דבר הוא חוזר אל בדידותו.
- התקווה לפרוץ את מעגל הבדידות כמו גם הכישלון מעוצבים על ידי מוטיב האור והחושך.
- הבדידות של האב הזקן היא תולדה של עריריות, של אלמנות, של גיל פרישה – ומסמלת שבר אידיאולוגי.
- המורה הזקן נשאר לבדו, ללא ערך מכוון, וזאת במציאות חסרת-פשר שעה שהמלחמה כדרך חיים התגלתה כשגויה. תהליך ההתפכחות מערך המלחמה מתואר בהדרגה.
- המורה הוא דמות פתטית. הוא רואה במלחמה חזות הכול, הוא קושר את גורלו הפרטי עם המלחמה, בעוד שהוא עצמו מעולם לא שירת בצבא.
- הבן עזב את הארץ וחי שנים רבות בארצות הברית. הבן שוחר שלום ומעביר ביקורת ישירה נגד המלחמה.
- חוסר הקשר בין האב לבן מדגיש את הפער באידיאלים לאורם מתנהלים השניים. ביצירה זו לא מסתמנת אפשרות לגשר על הפער. האב נפרד מהבן בחשיכה, כשהבן מאשים אותו בחלוקת צווי הגיוס.

שיר – "תל אביב 1935" / לאה גולדברג

- השיר מדגיש את הפער בין השאיפות והאידיאלים של העולה החדש ובין המציאות בארץ.
- הדוברת עלתה לארץ בהשראת האתוס הציוני, המחייב זיקה טוטאלית לטריטוריה. בבואה לארץ, אין היא מצליחה לפתח קשר בלתי אמצעי לטריטוריה. הפער מעוצב באמצעות הגעגוע למולדת הישנה.

- ביצירה זו מסתמנת אפשרות לגשר על הפער מתוקף ההשלמה המתוארת בבית האחרון. הדוברת השירית רואה בים של ת"א את כנסיית עירה. כלומר, היא משלבת בין שתי המולדות.
- על הנבחן לפרט את התמונות העולות בשיר ואת תחושות הדוברת.

שיר - "אני רוצה למות על מיטתי" / יהודה עמיחי

- השיר מדגיש את הפער בין האידיאלים והשאיפות של הדובר השירי ובין המציאות בארץ.
- במציאות הנשלטת על ידי מיליטנטיות ועל ידי מיתוס: "מלחמת אין ברירה", שואף הדובר השירי לנורמאליות.
- הדובר השירי רוצה "למות על מיטתו", כלומר למות מוות טבעי.
- הדובר השירי רוצה לנסות לרהט ולהסתדר ב"לוע הארצי", אך הוא בולט בעמדתו הייחודית.
- הפער בא לידי ביטוי במצוקה של היחיד, הקורא תגר על ערכים שולטים.
- ביצירה זו לא מסתמנת אפשרות לגשר על הפער מתוקף המרחק בין השאיפות ובין המציאות הקיימת. השאיפה "למות על מיטתי" כמעט בלתי אפשרית, כל זמן שאדם חי "בלוע הארצי".
- על הנבחן לפרט את התמונות בשיר ואת עמדת הדובר השירי לכל אורכו.

שאלה מספר 19

ג' שקד טוען שהספרות הישראלית מערערת את ההנחה שמדינת ישראל היא כור היתוך של העם היהודי. קשת הדמויות ביצירות ספרות רבות מבססת קביעה זו, מתוקף ריבוי הקולות העולה ביצירות כמו גם מתוקף המתח, המאפיין את מערכות היחסים בין הדמויות.

על הנבחן לכתוב מבוא קצר לנושא.

רומן – "ארבעה בתים וגעגוע" / אשכול נבו

- הרומן "ארבעה בתים וגעגוע" הוא רומן פוליפוני, מה שמדגים את ריבוי הקולות בחברה הישראלית. הרומן מציג את החברה הישראלית על הפסיפס החברתי המאפיין אותה. החברה ישראלית, לאחר רצח רבין ב-1995, היא חברה הטרוגנית, המורכבת מקבוצות השונות בהשתייכותן הלאומית, הדתית, העדתית והפוליטית.

- הדמויות ברומן מייצגות קבוצות בחברה הישראלית, המאפיינות באופן מטונימי את ההטרונגיות בחברה הישראלית.

- ארבעת הבתים הם :

1. הבית של נועה ועמיר.
2. הבית של סימה ומשה.
3. הבית של אברם וג'ינה.
4. הבית של נחמה, ראובן ויותם אבינרי.

צאדק, פועל ערבי מזהה את בית משפחת זכיאן כבית אותו נטש בשנת 1948.

- הגיבורים הפועלים ברומן מייצגים קבוצות בחברה הישראלית :

- נועה, עמיר ומודי : את הצעירים, האשכנזים.

- משה וסימה : את הספרדים הביתיים.

- אברם וג'ינה : את העולים הוותיקים מארצות ערב.

- ראובן, נחמה ויותם : את משפחת השכול.

- צאדק : את ערביי ארץ-ישראל, שגורשו מבתיים ב-1948.

- קשת הדמויות משקפת מגוון זיקות לטריטוריה. למרות הקשר המגוון לטריטוריה, הדמויות מלוכדות על ידי געגוע לשקט ולשלווה בבית הלאומי.

- פעפוע במשמעות של קשרי גומלין בין דמויות והוויות יכול אולי לעשות את מה שלא עשה "סיר הלחץ" של כור ההיתוך. אולי הפעפוע יוכל "לבשל את הקשת הרחבה של הדמויות ולהפוך אותן לתבשיל אחד".

- על הנבחן לפרט את היחס המגוון של הדמויות לטריטוריה, כמו גם את הגעגוע. חשוב להתייחס לפעפוע כעקרון יסוד ברומן.

מחזה – "המורדים" / עדנה מזי"א

- המחזה "המורדים" מציג קשת של דמויות משלושה דורות. כל דור מחזיק בהשקפה אידיאולוגית שונה. כל דור מורד בערכים שלאורם התנהלו הדורות הקודמים.
- מגוון העמדות והמתח בין הדמויות מבסס את הקביעה שכור ההיתוך כ"סיר הלחץ" לא הצליח לבשל את הקשת הרחבה של הדמויות ולהפוך אותן לתבשיל אחד.
- המחזה בנוי מסיפור מסגרת ושני סיפורים פנימיים, המציגים שלושה דורות של מורדים.
- סיפור דור המייסדים, שמיוצג על ידי מרתה, שאול ויואל, מתרחש על רקע המרד בבריטים ומתנהל בהשראת האתוס הציוני.
- סיפור דור הבנים, המיוצג על ידי מיכאלה, מתרחש על רקע מלחמת ששת הימים ומתנהל על רקע הסדק באתוס.
- סיפור דור הנכדים, המיוצג על ידי יאלי, בנה של מיכאלה, מתרחש בשנת 1997, מתנהל ללא ערך מכוון. זהו דור שמתבלל לתוך עצמו.
- קיים מתח בין דור הבנים ובין דור המייסדים ובין דור הבנים ודור הנכדים, בשאלת האתוס הציוני והזיקה לארץ.
- מוטיב המרד ומוטיב הסיגריה מאפיינים תהליך של "קץ האידיאולוגיות הגדולות".
- על הנבחן לפרט את סיפור המסגרת ולהתייחס למבנה המחזה ולקשר המורכב שבין הסיפורים.

סיפור – "הדרשה" / חיים הזז

- במרכז הסיפור עומד יודקה, עולה חדש, הזוכה ליחס של בוז ושל התנשאות מצד ילידי הארץ.
- מעמדו הנחות, הלעג אותו הוא סופג ומצוקתו משקפים את המתחים בחברה הישראלית.
- המתח בין יודקה ובין חברי ההגנה, מלמד עד כמה המרקם החברתי אינו אחיד, למרות המאמץ ליצור "תבשיל אחד".
- למרות שהדמויות מאוחדות רעיונית, מפריד בינם מתח חברתי, המבסס את הקביעה שמדיניות "כור ההיתוך" נכשלה.

- על הנבחן להסביר את מבנה הסיפור ולהדגיש את יסוד המתח כעיקרון, המקשר בין חלקי הסיפור.

סרט- "פעם הייתי" / אבי נשר

- סרטו של אבי נשר "פעם הייתי" מבסס באופן חד משמעי את הקביעה, שמדיניות "כור ההיתוך" לא הצליחה.
- מצוקתם של ניצולי השואה, החשופים להתנשאות וללעג מידי ה"צברים", מוצגת בסרט לכל אורכו.
- על הנבחן לתאר באמצעות סצנות מרכזיות את סדרת המפגשים בין ילידי הארץ ובין העולים החדשים.
- את ניצולי השואה מייצג יענקלה ברייד, שדכן, החי בעיר התחתית בחיפה, שהיא החצר האחורית של החברה הישראלית.
- את הצבר המיתולוגי מייצג אריק בורשטיין, שהקשר שלו עם יענקלה ברייד הולך ומשתבח והופך לקשר מעצים.
- לצד מערכת יחסים זו, המושתתת על הבנה והערכה, מתוארות מערכות יחסים המבוססות על ניכור וזרות, כמו למשל, מערכת היחסים בין יענקלה ואמו של אריק ובין יענקלה ובין מאיר הספרן.
- על הנבחן לתאר את מבנה הסרט הבנוי מסיפור מסגרת, המתרחש בשנת 2006, מלחמת לבנון השנייה וסיפור פנימי, המתרחש בשנת 1968, כמו גם את הקשר המורכב בין הסיפורים.

נשיות וגבריות: ייצוגי מגדר בספרות

שאלה מספר 28

- בציטוט שהובא בבחינה מציגה אדריאן ריץ' את הדפוס העתיק "שאין עליו עוררין". דפוס זה משקף את עולמנו החברתי, הנשלט על ידי האידיאולוגיה הפטריארכאלית. אידיאולוגיה זו גורסת עליונות גברית ונחיתות נשית.
- ההגמוניה הפטריארכאלית מעצבת יחסי כוח בין גברים ונשים, תפיסות מוטות ומעוותות כלפי נשים ומוסכמות הכובלות נשים לביתן. הסדר החברתי שיצרה הפטריארכיה משמר עליונות גברית ומנציח נחיתות נשית.

- דפוס זה מתארת אדריאן ריץ' בדוגמא שבקטע. היא מתארת את זיכרונותיה כאישה, וככזאת תפקידה בעולם הוא: "לטאטא את הרצפה". זהו הדפוס המגדיר את מקומה של האישה "שאין עוררין עליו".
- הספרות עשויה לשכפל ולחזק את "הדפוס העתיק" (אלו הם ייצוגי המגדר הקיימים בחברה), אך יכולה גם לקעקע אותו.
- הדפוס העתיק אותו היא מתארת בא לידי ביטוי ביצירות שונות ומשפיע על חיי הנשים ביצירות אלו.
- על הנבחן לפתוח את התשובה במבוא לנושא.

נובלה – "בדמי ימיה" / ש"י עגנון

- תרצה, גיבורת הנובלה "בדמי ימיה", שוברת סטראוטיפים המציגים את האישה כפסיבית, חלשה, נגררת ולא יוזמת. בכך היא שוברת את הדפוס העתיק, המתואר בשאלה. בניגוד לדפוס זה היא מגלה יוזמה, אקטיביות, תעוזה ואומץ ומחליטה לתקן את העוול שנגרם לעקביה.
- תרצה, גיבורה אקטיבית, המשמיעה את קולה בניגוד לסטריאוטיפ המקובל, ובניגוד לאמה הפאסיבית והמושקטת, המייצגת בגורלה את הדפוס העתיק.
- תרצה נוקטת סדרה של תחבולות (מודעות ולא מודעות) כדי להוציא את עקביה מזל מהפסיביות ומהניתוק שבהם הוא נתון. בסופו של דבר, הוא נעתר לחיזוריה, הם נישאים ונולדת להם בת.
- הגברים ביצירה גם הם דמויות פאסיביות, בניגוד לדפוס זה.
- כדי להציג את שבירת הדפוס העתיק, על הנבחן לבסס את התשובה על דמותה של תרצה, תוך התייחסות לאביה, לעקביה מזל ולאנאלוגיה בינה ובין אמה.
- למרות שעגנון מערער על דפוס זה, הנובלה בסיומה מקבעת ייצוגי מגדר מקובלים.
- בסופה של הנובלה, תרצה נחשפת בחולשתה, מבקשת נפשה למות, וכמו אמה, מאופיינת בחולי ומייחלת לבת שתתפוס את מקומה. הסיום אינו רומז לחיי משפחה מאושרים.
- הדמות החזקה והמורדת ממקמת עצמה במקום נחות בהירארכיה, בעוד בעלה כותב על דברים חשובים, היא כותבת זיכרונות.
- אופציה נוספת: אפשר לראות את תרצה כגיבורה אקטיבית ויוזמת. הכישלון שהיא חווה בנישואיה אינו מערער את דמותה כמורדת בעלת קול ובסיום הנובלה היא לוקחת אחריות על גורלה.

מחזה – "בית הבובות" / איבסן

- המחזה "בית הבובות" מציג את נורה כמי שפועלת על פי "הדפוס העתיק שאין עליו עוררין". בתחילת המחזה היא דמות מושתקת וכנועה, המצייתת לכל מה שבעלה דורש ממנה. לכאורה היא "הבובה" שלו.
- היא מתאמנת על ריקוד הטרינטלה, שאותו היא תרקוד בנשף חג המולד, ולכאורה חוסכת כסף ונוהגת לפי הצפיות מאישה בורגנית טובה.
- בראשית המחזה נורה פאסיבית לכאורה, משועבדת להלמר בעל המאה, ואילו הוא הגבר המערבי הלבן המשכיל, הקול ההגמוני בעולם הפטריארכלי.
- כל זה למראית עין בלבד. למעשה נורה שוברת את הדפוס העתיק המתואר – היא חרגה מתכתיבי החברה הבורגנית ומציפיות בעלה. היא לקחה חלואה, זיפה חתימה ופעלה כדי להציל את חיי בעלה.
- מאזן כוחות זה מתהפך במהלך המחזה ופרצופו האמיתי של בעלה נחשף – הבעל מעוניין ב"בובה" צייתנית, המשמרת את הדפוס העתיק של האישה.
- היא עוזבת אותו ואינה מוכנה להמשיך לחיות בשקר. על כך משלמת מחיר יקר בנטישת ילדיה.
- על הנבחן לתאר המהלך על פי סצנות מרכזיות במחזה, אנאלוגיות מוטיב התחפושת.

סיפור קצר – "כריתות" / דבורה בארון

- בסיפור "כריתות" מאת דבורה בארון בא לידי ביטוי הדפוס העתיק "שאין עליו עוררין".
- באמצעות סיפורי הגירושין בעולם היהודי הפטריארכאלי, מתארת דבורה בארון את הנשים משועבדות ופאסיביות, אל מול הגברים ואל מול המוסכמות הכובלות.
- דפוס זה לידי ביטוי בסיפורן של האישה השנואה והאישה העקרה.
- הנשים מקבלות את הדפוס העתיק, לא מערערות עליו ומוצגות במצב שהוא חסר מוצא.
- הסיפור מבסס ביקורת נוקבת על העולם הפטריארכאלי ועל מעמדה של האישה בעולם זה.
- על הנבחן לבסס דברים אלה על דוגמאות מהסיפור, על הלשון הציורית, על הדיבור הישיר ועל מוטיב האור.

סיפור – "מרתה תמתי עד נצח" / רות אלמוג

- בסיפור "מרתה תמתי עד נצח" גיבורת הסיפור, מרתה, היא אישה המבטאת את הדפוס העתיק. היא אישה מושתקת, שמתקיימת במרחב הפרטי, בעוד בעלה, ויקטור הרופא, הוא הקול ההגמוני, והוא יוצא למרחב החיצוני לעבודתו ולמאהבת שלו.
- בסיפור פער אירוני בין הכותרת, הלקוחה מהפואמה של יל"ג, "בין שיני אריות", ובין גיבורת הסיפור שהיא כלואה בין שלושת הגברים בחייה – אביה המת, בעלה שמדכא אותה ובנה, שאינו מתחשב ברגשותיה.
- מרתה אינה מורדת בדפוס העתיק ובחייה מקבלת אותו בהכנעה.
- על הנבחן לבסס את התשובה גם על מוטיב השתיקה, מוטיב המחלה, על דמויות הגברים ביצירה וכן על שמה כמיטונימיה.

סיפור "בדרך לסיידר סיטי" / סביון ליברכט

- בסיפור "בדרך לסיידר סיטי" מאת סביון ליברכט בא לידי ביטוי הדפוס העתיק, אך חסידה, גיבורת הסיפור, מקעקעת אותו.
- בתחילת הסיפור הגברים מתנהלים באקטיביות וחסידה מפגינה התנהלות פסיבית, כשהיא נגררת אחריהם ומתיישבת על ספסל בשדרה.
- בהמשך חסידה מפגינה אקטיביות: היא קונה מתנה, גוררת את מזוודותיה, מחליטה להמשיך את הנסיעה בלעדי בנה ובעלה. לעומתה, שני הגברים נשארים נטועים במקומם ללא תגובה.
- לאורך כל היצירה הגברים דוברים בשחצנות ומתוך תחושת עליונות. הם מלגלים על חסידה ומציקים למר חדאד. לעומתם, חסידה שותקת או מדברת בקול מרוסק וצווחני. בסיום מנסחת חסידה את תובנותיה. זכות זו שמורה לגיבורת היצירה, בעוד בעלה ובנה שותקים.
- התהפכות זו קוראת תגר על הדפוס העתיק הנדון – היא שוברת סטריאוטיפים מוטים, המשוייכים לנשים פסיביות וצייתנות ולגברים אקטיביות ועצמאות. התהפכות זו מהווה מרידה בדפוס העתיק המתואר.
- על הנבחן לבסס את תשובתו על כל חלקי היצירה ועל מוטיב הקול.

סיפור – "ורד לאמילי" / ויליאם פוקנר

- הסיפור "ורד לאמילי" מציג מצב כפול – מצד אחד, הוא מבטא את הדפוס העתיק "שאין עליו עוררין" ומצד שני, הוא מקעקע אותו.
- הסיפור משקף לקורא את דמותה של אמילי כאישה חלשה ומטורפת, שנסיבות חייה הובילו אותה לרצוח את בעלה ולשהות לצד גופתו למעלה מ-40 שנה. היא גם מורדת בחברה הגברית והיא גם קורבן של החברה הגברית, שבתוכה היא חיה.
- מצד אחד, מיס אמילי מבטאת עמדה פמיניסטית נועזת ויוצאת נגד מוסכמות אנשי העיירה. עמדה זו מקבלת ביטוי בדיאלוג עם גובי המס והסירוב לשלם מס, בדיאלוג עם הרוקח ורכישת הרעל, בקשר עם הומר בארון, בניגוד לעמדת אנשי העיירה. היא מסרבת לקבל את מגבלותיה כאישה – כשהומר מתכנן לעזוב, היא מרעילה אותו ומשאירה את גופתו בביתה. מצד שני, היא נשלטת והיא קורבן של הגברים בחייה.
- על הנבחן לפרט את חלקי הסיפור, תוך התייחסות לדמותה של אביה ולדיאלוגים.

שיר – "פורטרט של אישה" / אסתר ראב

- את השיר "פורטרט של אישה" אפשר לקרוא בשני אופנים: באופן ברור ניתן לקרוא את השיר כשיר המשקף את הדפוס העתיק – את הכניעה של אישה למוסכמות חברתיות ולסמכות הגברית. במרומז, דרך החזרה על הביטוי "ראשית חכמה", השיר גם מאפשר לפרש אותו באופן אירוני, כמחאה, כקורא תיגר על דפוס זה, על עליונות גברית ועל יחסי הכוח בין גברים ונשים.
- השיר מתאר את דמותה של האישה כמי שעליה להיות עם הגבר, לציית לו ולהיות שלו.
- על הנבחן להתייחס לחזרות, לשימוש בפעלים ולדימויים.

סרט – "הצבע ארגמן" / סטיבן שפילברג

- סרט הקולנוע "הצבע ארגמן" מציג את הדפוס העתיק, לפיו האישה מוצגת כמושתקת וכמושפלת.
- הסרט מציג במרכזו את דמותה של סילי – גיבורה שחורה בעולם חברתי שחור. גם בתוך המעמד החברתי הנמוך (החברה השחורה בג'ורג'יה בתחילת המאה העשרים) נמצאת האישה במקום הנמוך ביותר ואף נחותה מהילדים עצמם.
- היא מושתקת, מושפלת, חפץ מובהק, שתפקידו המסורתי הוא לענג את הגבר, לטפל בבית, להביא ילדים ולטפל גם בהם. היא מושא לאונס מתמשך, לאלימות פיזית קשה ולהשפלה.
- החיים כאישה שחורה הובילו אותה לכאב, השאירו אותה ללא תחושת ערך עצמי ונטולת קול.

- במהלך הסרט עוברת סילי שינוי משמעותי של גאולת העצמי – היא מצליחה "למצוא את קולה" להחזיר לעצמה את הערך העצמי, להרים את ראשה ולמצוא כוח ועוצמה. כך, היא שוברת את הדפוס העתיק שמובא בשאלה.
- על הנבחן להתייחס לאירועים משמעותיים, לדמויות המשנה ולמוטיב הבגדים, המאפיינים את שבירת הדפוס העתיק.

שאלה מספר 29

- חלק מדמויות הגברים ביצירות הולמות את סטריאוטיפ הגבר הקשוח והאמיץ וחלק לא. המגוון קורא תגר על האידאולוגיה הפטריארכאלית, המשייכת לגברים תכונות נחשקות אלה.
- על הנבחן להתחיל את התשובה במבוא לנושא.

נובלה - "בדמי ימיה" / ש"י עגנון

- במרכז הנובלה "בדמי ימיה" עומדת תרצה מינץ, נערה צעירה, הנחשפת לקשר האהבה שלא מומש בין אמה לבין גבר צעיר ומבטיח בשם עקביה מזל. כשתרצה לומדת על העוול שנעשה לזוג האוהבים, היא מחליטה לתקן את המעוות, לחבר את חייה עם חיי אמה ולהינשא לעקביה מזל.
- עקביה מזל אינו הולם את הציטוט לעיל. הוא אינו קשוח, אינו אמיץ ואינו שולט בנסיבות חייו.
- על עקביה אנו לומדים באמצעות תרצה, המעיינת בספר זיכרונותיו, ומדווחת על מערכת היחסים שלו אתה:
 - דרך עיון בספר הזיכרונות לומדת תרצה על רגישותו ועל פגיעותו.
 - בין תרצה ועקביה מתקיימות חמש פגישות. דרכן, אפשר לראות את הגינותו, נימוסיו, היושר הפנימי שלו, כמו גם את היותו גבר נגרר ופסיבי.
- על הנבחן לפרט את רצף הפגישות ולהראות כיצד דרכן משתקפות איכויותיו האישיותיות של עקביה.
- עקביה מזל הוא דמות יוצאת דופן בחברה היהודית הפטריארכלית בעיירה היהודית. הגברים האחרים ביצירה מוצגים בהלימה יותר מלאה לסטריאוטיפים, ומתוארים כשולטים ביחידה המשפחתית וכמפרנסים. כמו למשל, אבי לאה, מר מינץ ומר גוטליב.

- על הנבחן לפרט את הופעות הגברים האחרים ביצירה.

מחזה – "בית הבובות" / הנריק איבסן

- במרכז המחזה "בית הבובות" ניצבת אישה, הנאבקת על זכותה להגדיר את עצמה כסובייקט בחברה, המתייחסת לנשים כאובייקט. נורה, גיבורת המחזה, ממצבת את עצמה כיצור אוטונומי, הפועל על פי הבנתו ורצונו החופשי ולא כבובה, הנשלטת על ידי גברים.
- הגבר, מסמכותו משתחררת נורה, הוא בעלה, הלמר.
- בתחילת המחזה, הלמר מוצג בהלימה לסטריאוטיפים. בדיאלוג הראשון הוא מאופיין כמרכז הנורמטיבי של הבית, הסמכות שעל פיה ייפול דבר. הוא המפרנס, כלומר בעל המאה. ואילו נורה, אשתו, עושה כרצונו.
- במהלך המחזה, מוצג הלמר כמנותק מעולמו הרגשי. הוא לא חש במצוקתה של אישתו המנסה להתמודד עם איום הסחיטה.
- בדיאלוג הסיום, נוכח התחזקותה של נורה, נחלש הלמר. הוא מוצג בעליבותו ודמותו מתוארת בחוסר הלימה לסטריאוטיפים. מול נורה המתחזקת, הוא מאבד את קשיחותו, את אומץ ליבו ואת שליטתו במצב.
- על הנבחן לפרט את שלושת הדיאלוגים המרכזיים ולהראות את תהליך החלשותו של הלמר, תהליך שבמהלכו נחשפת ההכרה ש"המלך הוא עירום".

מדרשים

"אחיות"

- המדרש "אחיות" מציג את הפטריארך בכל עוצמת שליטתו וכוחו.
- הגבר במדרש מוצג בהלימה מוחלטת לסטריאוטיפ הגבר העליון, השולט והחזק.
- מערכת החוקים משרתת את האינטרסים של הפטריארך, והוא יכול לשלוח את אשתו, הנחשדת בניאוף, למבחן "המים המרים".
- לאישה אין שום יכולת להתנגד, אם תסרב ללכת, יש לגבר זכות לגרשה.
- האישה מנסה בדרך יצירתית להתנגד לפטריארך, הכול יכול, אך נכשלת.

MY.GEVA

לפרטים
לחצו כאן!

תיכונים, אתם לא לבד!

הכירו את MY.GEVA סרטוני הסבר שיכינו אתכם
ביעילות לבגרות במתמטיקה

- ידו של הגבר משיגה את האישה המורדת.
- בקריאה חתרנית מוצג המרד הנשי באור חיובי, אך גם הקריאה החתרנית, לא נוגסת בעליונותו של הגבר.

"אשתו של עקיבא"

- בקריאה ראשונה, בהתאם למגמות המוצהרות של הטקסט, הגבר מוצג כתלוי באשתו, כמציית לאשתו וכמופעל על ידי אשתו.
- האישה מציעה לגבר נישואין, היא שולחת אותו ללמוד תורה ובמצוותה, הוא יוצא פעמיים ל-12 שנות לימוד.
- הגבר מוצג, לכאורה, בחוסר הלימה לסטריאוטיפים, אך נחישותו, חוזקו הפנימי וקשיחותו מאפשרים לו לצמוח, להתפתח ולהיות גדול בתורה.
- עליונותו מועצמת בקריאה חתרנית, במהלכה מודגשת הכניעות והנחיתות הנשית.

סיפור – "מרתה תמתי עד נצח" / רות אלמוג

- בסיפור "מרתה תמתי עד נצח" דמויות הגברים הולמות את הסטריאוטיפ הגברי שבציטוט.
- גיבורת הסיפור מרתה, היא אישה מושקת, שמתקיימת במרחב הפרטי, בעוד בעלה ויקטור הרופא, הוא הקול ההגמוני, והוא יוצא למרחב החיצוני לעבודתו ולמאהבת שלו.
- בסיפור פער אירוני בין הכותרת, הלקוחה מהפואמה של יל"ג "בין שיני אריות" ובין גיבורת הסיפור, שהיא כלואה בין שלושת הגברים בחייה – אביה המת, בעלה שמדכא אותה ובנה, שאינו מתחשב ברגשותיה.
- מרתה אינה מורדת בגברים שבחייה ומקבלת אותם בהכנעה.
- שלושת הגברים בחייה של מרתה מייצגים את השליטה הגברית על נשים בעולם פאטריארכאלי: אביה של מרתה אכף עליה את דעתו, התערב בבחירותיה ונסח את יעדיה. הוא שלל ממנה את החופש, הוא אסר עליה להשתתף בטיולים, אסר עליה לבלות בחברת נערות, בחר למענה מקצוע, מנע ממנה כל אפשרות לכוון עצמה כסובייקט. הוא נתן לה את שמה ובכך עיצב את זהותה המגדרית.
- בנה המתבגר של מרתה, שמואל, עקר את שיחי היסמין שצמחו בגן ששתל אביה, למרות שמרתה בקשה שיטפל בהם. הוא התעלם מבקשותיה, מהעדפותיה, הוא לא כיבד את שיקול דעתה וזלזל בתבונתה. התעלמות כזאת מאפיינת מערכת יחסים של חזק וחלש.

- ויקטור, בעלה, מתעלם מצרכיה הרגשיים ומתעלם מהסיבות האמיתיות למחלה: התסכול, הריקנות בחייה וחוסר הנאמנות שלו.

סיפור – "בדרך לסיידר סיטי" / סביון ליברכט

- הסיפור "בדרך לסיידר סיטי" מאת סביון ליברכט, מתאר דמויות גברים, ההולמות את הסטריאוטיפ הגברי שבציטוט. בסיפור מתוארת מערכת יחסים של חזק חלש, כשהגבר הוא החזק, השועט קדימה, המתעלל באשתו, חסידה.
- בתחילת הסיפור הגברים מתנהלים באקטיביות וחסידה מפגינה התנהלות פסיבית, כשהיא נגררת אחריהם ומתיישבת על ספסל בשדרה.
- לאורך כל היצירה הגברים דוברים בשחצנות ומתוך תחושת עליונות. הם מלגלים על חסידה ומציקים למר חדאד.
- מערכת היחסים שלה עם הגברים עוברת שינוי במהלך העלילה. בהשראת מר חדאד, רוכשת חסידה תובנות המאפשרות לה למצוא קול, למרוד בתכתיבים של הגבר ולפעול על פי שיקול דעתה והבנתה.
- חסידה נחלצת ממערכת יחסים משעבדת וקונה שליטה על חייה. באמצעות המרד בתכתיבי בעלה, חסידה מגדירה עצמה כבעלת קול חזק וחדש ומציגה דמויות גבריות העומדות בחוסר הלימה לסטריאוטיפים.

